Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 111. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 19-го ТРАВНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 111. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 19, 1953. VOL. LXI.

БІЛ ПРО ДОПУЩЕННЯ НОВИХ 240,000 ІМІГРАНТІВ

Вашингтон. — Сенатор Артур В. Ваткін, республіканець з стейту Юта, зголосив у п'ятницю минулого тижня біл, щоб дозволити вступ до ЗДА 240,000 нових імігрантів упродовж двох найближчих років. Законопроєкт передбачує квоти для нових імігрантів, крім тих, що їх передбачує теперішній іміграційний закон МекКаррана, а саме: для 110,000 осіб, які втекли з-поза залізної заслони і для німців, що їх прогнано з обширів, окупованих Червоною Армією, якщо такі особи живуть в Німецькій Федеральній Республіці, у Західньому Берліні або в Австрії. Тільки для осіб, що живуть у згаданих обширах, будуть видані спеціяльні візи. Дальше будуть видані консулярні візи для 15,000 осіб, які втекли і живуть тепер у країнах, які входять у склад Організації Північно-Атлантійського Пакту, з включенням Туреччини й Трієсту, які одначе не є земляками тих країн, в яких тепер живуть. Візи будуть видані в тих країнах, де вони тепер найшлися. — 75,000 італійців будуть допущені з Італії або в Трієсті. Візи будуть видані тільки в цих обширах. — 20,000 віз будуть видані грекам, що походять і живуть в Греції. — 20,000 землякам з Голляндії, що живуть у своєму рідному краю.

Для переведення цих нових імігрантів буде призначений Координатор Необхідного Переселення, що матиме нагляд при їх переселенні. Він мав би право дати позичку не більше як 10,000,000 долярів таким публічним або приватним агенціям, що займатимуться перевозом таких осіб, що дістали спеціяльні візи. Позички мали б бути сплачені до 1960 р. Цей біл зголошений в порозумінні з іншими вільними країнами, що хочуть дати пристановище таким людям, що втекли з країн ,опанованих комуністами. Першенство при приїзді до ЗДА матимуть особи, що надаються на працю на фармах і особи, які можуть бути придатні в ЗДА на підставі своєї спеціяльности, дальше „особи, кровно споріднені з громадянами Злучених Держав або з такими мешканцями Злучених Держав, що були законно допущені до цієї країни, до третього ступня споріднення на підставі звичайного права". Імігранти будуть допущені згідно з економічними стосунками в ЗДА, щоб не позбавляти праці громадян. Праця й мешкання для них мусить бути запевнена, заки вони виїдуть з Европи. Про те, хто може бути допущений до виїзду в Америку, вирішуватимуть виключно американські урядовці. Нові імігранти мусять мати спонсорів, як це було в законі про допущення діпістів.

Юнія підтримує 35-годинний тиждень праці в кравецькій промисловості

Шікаго. — Міжнародна юнія жіночих одягів видала заклик до всіх місцевих відділів, щоб вони не підписували нових контрактів праці, якщо в них нема пункту, що робота має тривати в засаді 35 годин на тиждень. Цей заклик має на меті підтримати нюйорський відділ, який вже від двадцяти років має умову з підприємствами про 35-годинний тиждень праці. Відділи в інших містах і околицях мають умови по 35, 37 і 40 годин праці. Тому, що в теперішньому часі можливе зниження платні робітника, замовлення на жіночі одяги можуть піти до міст, де робота триває довше. Заклик юнії хоче допомогти нюйорському відділові втриматися при своєму контракті і забезпечити нюйоркській околиці дальші замовлення на жіночі одяги, тобто у практиці дати спроможність робітникам працювати безперервно. В околиці Ню Йорку живе 255,000 робітників, приналежних до кравецької юнії жіночих одягів.

Кара за продаж урядових становищ

Саванна, у стейті Джорджія. — Республіканські провідники стейту Джорджія збентежені відношенням адміністрації Айзенгавера до деяких їхніх потягнень в справі забезпечення федеральних становищ місцевим діячам Республіканської партії. Шість осіб, між ними три керівники Республіканської партії стейту, попалися до в'язниці за продаж або купна федеральних становищ, а саме при поштовому уряді. Федеральна судейська лава, прослідивши справу продажу, винесла вирішення поставити запідозрених у стан обвинувачення. Генеральний прокуратор з Вашингтону, Герберт Бровнел, зажадав кари для проступників висотою однорічної в'язниці й $1,000 грошевої заплати для всіх осіб, що їх судейська лава найде винуватими в торгуванні чи продаванні урядових становищ, використовуючи свої впливи в партії, яка має тепер федеральну владу.

Під час зливи розбився літак, згинуло 19 осіб

Маршал, у стейті Тексас. — Літак підприємства Делта-Шікаго енд Содерн Ер Лайнс вдарився в сосну, коли пробував приземлитись. Наступив вибух в якому згинули шіснадцять подорожних і три члени залоги літака ДС-38. Тільки пані Г. К. Какс з Албукирк, Н. М. врятувалася з катастрофи і вона перебуває в шпиталі з поломаними ногами і потовченою головою. Літак мав осісти на літовищі Шревпорт, віддаленім 20 миль, у стейті Луїзіяна.

КІЛЬКІСТЬ ЮНІЙНИХ РОБІТНИКІВ — 17,000,000

Вашингтон. — Новий довідник робітничих юній, виданий департаментом праці, оцінює кількість членів робітничих юній в Злучених Державах на 16,500,000 до 17,000,000, а в Канаді на близько 800,000. Довідник департаменту праці з 1950 р. нараховував кількість організованого робітництва в ЗДА на 14-16 мільйонів, а в Канаді на 675,000. Довідник каже, що ці цифри устійнено на підставі запитників, висланих до крайових і міжнародніх юній, в 1952 р. Юнії часом перебільшують правдивий стан, а часом недораховують членів. Із 215 зареєстрованих юній 109 належать до Американської Федерації Праці, тридцять-три до Конгресу Індустріяльних Організацій, а сімдесят-три не належать до жадної центральної організації. На кожних вісім юнійних робітників — сім належать або до А.Ф.П. або К.І.О. Три юнії нараховують мільйон або більше членів. Так юнія автомобілевих робітників — з К.І.О. — начисляє 1,184,507 членів, юнія сталеварників з К.І.О. — 1,100,000, а Братство Візників з А.Ф.П. — 1,000,000. Понад 39 юній подали кількість членів понад 100,000. Близько 3,000,000 юнійних членів це жінки.

ПОЧАЛАСЯ КОНТРОЛЯ МАЙНА Й ДІЛОВОДСТВА У.Н.С.

В понеділок, 18-го травня, в приміщеннях головної канцелярії Українського Народного Союзу при 81-83 Гренд Ст. в Джерзі Сити, Н. Дж., почалася звичайна річна контроля майна й діловодства цієї організації. Контролю переводить обрана на 22-гій конвенції в Клівленді в 1950-ому році Головна Контрольна Комісія в складі: Дмитро Капітула з МекАду, Па, інж. Степан Куропась з Шікаго, Ілл., Володимир Гірняк з Торонто, Онт., Канада; інж. Володимир Коссар з Вінніпеґу, Ман., Канада; та д-р Амврозій Кібзей з Дітройту, Міш. Контроля майна й діловодства попереджує звичайні річні наради Головного Уряду УНСоюзу, які мають початися в понеділок, 25 травня.

Доля американських маєтків за залізною заслоною

Вашингтон. — З'єдинені Держави розпочали заходи для видобуття замороженого маєтку, що знаходиться в СССР і тьох сателічних державах: Болгарії, Румунії і Мадярщині. Як відомо, багато капіталів і маєтку, що належать американським громадянам, знаходяться за залізною завісою. Усі дотеперішні намагання державного департаменту це вияснити, Кремль не узгляднював, проте тепер робиться ще одна спроба для прихильного вирішення цієї справи. Бюро Бюджету і державний департамент тепер обговорюють проєкт внесду, який має пройти через Конгрес і який має торкатися 47,000,000 долярів заблькованих в згаданих комуністичних країнах. Одночасно приготовляється вияснення передачі маєтку в $9,000,000, що знаходиться в ЗДА і справа якого тягнеться від часу нав'язання дипломатичних зносин між ЗДА і СССР ще за часів Літвінова. Пізніше має бути порушено багато спірних маєткових справ, які вже зголошені і ще будуть зголошені. Тим часом домагання ЗДА торкаються лише сімох катеґорій претенсій, серед яких найголовніша — це домагання громадян ЗДА сплатити їм маєтки, що були націоналізовані совєтською владою після державного перевороту.

Британський посол про єдність ЗДА і Британії

Вашингтон. — Сер Р. Мейкінс, британський посол, торкаючись деяких спірних справ між ЗДА і Британією, ствердив, що політики двох цих країн можуть різнитися в напрямах своєї діяльности, але ніколи в основних політичних справах. Ці твердження представник Британії висловив у радіовому інтерв'ю, обговорюючи пресові коментарі про недавній виступ брітійського міністра закордонних справ, В. Черчила, у якому цей політик висловив думку про зустріч керівників великодержав. Р. Мейкінс висловив сумнів, чи поведеться колинебудь комуністам порізнити дві призні країни, але одночасно ствердив, що єдина можливість непорозумінь лежить у економічній площині. Цьому зарадити може полегшення торговельної політики ЗДА і нав'язання торговельних зносин з усіма країнами вільного світу. Амбасадор не торкався нашумілого виступу сенатора Мек Карті, що був спричинений заявою лідера британської опозиції Атлі, хоч, у відповідях на запитання, злегка торкнувся конституції ЗДА, а це в зв'язку з твердженням Атлі про шляхи ЗДА до „ізольованої країни". Свою розмову, сер Мейкінс закінчив поновним ствердженням про спільну силу двох вільних країн.

Поширення діяльности ЗУАДКомітету

Ню Йорк. — В суботу, дня 16 травня, відбулися в Ню Йорку чергові наради Екзекутиви ЗУАДКомітету в бюрі Відділу Ч. 2. цієї установи, в яких взяли участь: голова Л. Мишуга, заст. голови: М. Стахів і О. Лотоцька, секретарка П. Різник, скарбник М. Дубас та екзекутивний директор В. Ґалан. По полагоді біжучих справ, екз. директор здав обширний звіт з своєї подорожі до Европи, куди їздив, згідно з ухвалою Екзекутиви для полагодження цілої низки справ, зв'язаних з гуманітарною акцією ЗУАДКомітету. Звіт відносився до відвідин різних українських осередків в Німеччині, Австрії та Франції, перевірки діяльности головного Бюра ЗУАДКомітету в Німеччині, під проводом С. Кальби, яке ведене взірцево, та переговорів у Франкфурті з представниками Презіндентс Ескейпі Проґрем (ПЕП) в справі побільшення матеріяльної, правної й медичної допомоги новим втікачам, — включно з вояками УПА. — Переговори у Франкфурті, як і в Женеві (де підписано ротаційний договір з „ІСЕМ") дають тепер змогу ЗУАДКомітетові поширити його діяльність в Европі. У зв'язку з тим буде висланий з Америки адв. І. Дячун (з Боффало, Н. И.) до отвореного вже бюра ЗУАДКомітету в Берліні, що матиме ще нагляд над таким самим бюром у Відні, куди буде вислана п-на Маруся Попович з Клівленд, Огайо. Вислухавши звіту екз. директора з мюнхенської конференції з представниками українських установ та преси про стан допомогової акції в Америці та потреби залишенців, рішено скликати для ширшого обговорення цієї справи окремі наради Координаційної Комісії в ЗДА на неділю 7 червня. Наради відбудуться у Филаделфії, а участь в них візьмуть представники супільно-допомогових організацій. Прийнято теж до відома одержання першої допомоги для ЗУАДКомітету від Східно-Европейського Фонду.

Вшановано громадську працю В. Мудрого

Ню Йорк. — Минулої суботи влаштовано в Бенкет Гол (12 Сейнт Маркс Плейз) „товариську зустріч" з нагоди 60-ліття п. Василя Мудрого, відомого суспільного і політичного діяча в Західній Україні та довголітнього редактора „Діла". Влаштуванням „зустрічі" зайнявся „гурток приятелів" з таких осіб: Олександер Гладишовський, Михайло Лисогір, Юліян Ревай і Юрій Фединський. На вечеру прибув Ювілят з Дружиною, яку обдаровано китицею червоних рож. Ювілятові вручено при кінці вечері радіовий апарат. Вечера мала інтимний характер. Більшість присутніх була дуже добре обзнайомлена з цілою діяльністю Ювілята та належала до його особистих друзів. Від імени Комітету вітав Ювілята та гостей п. О. Гладишовський, передаючи дальший провід в руки п. Юліяна Ревая, а цей старався пов'язати серйозне з веселим, покликаючи інших до слова. Основно обговорив довголітню працю Ювілята б. сенатор Корнило Троян. Промовець сягнув думками до часів по першій світовій війні, а далі згадав про пацифікацію, нормалізацію й вкінці війну Польщі з Німеччиною, і на тому тлі змалював передову ролю, яку тоді відіграв п. В. Мудрий. Доповнювали цей огляд спогадами і загальними заввагами, або складали привіти від організацій чи особисто ще такі з присутніх: Людмила Івченко, Д. Галичин, ред. Кравців, М. Лисогір, П. Кучма, О. Черкасевич, Іван Іванчук (Дітройт), В. Пушкар (Филаделфія), Е. Стахів, Л. Мишуга, ред. Верес, Ю. Фединський. При кінці забрав слово сам Ювілят і подав свої завваги до політичних проблем, які були порушені та заявив, що як вірно служив ціле життя українській справі, так готов їй далі служити, почуваючи себе (не зважаючи на пережиті величезні трудноші та 60 років) вповні на силах, духових і фізичних.

ЗВІЛЬНЕНИЙ ЧЕХАМИ ОВТІС ПРИЇЖДЖАЄ ДО ЗДА

Вільям Н. Овтіс

Франкфурт, Німеччина. — Справжньою сенсацією у вільному світі, зокрема в Америці, стало досить несподіване звільнення минулої суботи з комуно-чеської в'язниці Вільяма Н. Овтіса, кореспондента Асошієйтед Пресс в Празі, засудженого перед двома роками на 10 літ в'язниці під закидом „шпигунства". — Овтіса звільнено порядком „уласкавлення" з боку комуно-чеського президента Антоні Запотоцького у відповідь на листа жінки Овтіса, яка просила „ласки" й „помилування" для свого чоловіка. В поінформованих колах вважають, що комуністи скористали з такого листа, щоб дати новий, дешевий для них доказ їхньої „доброї волі" в теперішній „мировій офензиві", яка вже почала вбивати клин в єдність альянтського оборонного фронту. Овтіс, негайно після звільнення, переїхав, в товаристві представника американської амбасади в Празі, автом до Німеччини й звідти виїхав літаком до Ню Йорку, куди повинен був прибути в понеділок пополудні. Промовляючи перед представниками преси у Нюрнберзі, Овтіс твердив, що під час судового процесу комуністи піддали його „психологічним" експериментам та що його зізнання й признання до вини були тільки „деклямацією". Відмовляючись подати подробиці його арешту й суду над ним, Овтіс коротко твердив, що комуністи були дуже „спритні" в методах і підготовці суду над ними. — „Це було б дуже трудно для мене описати те, що сталося, в той спосіб, щоб мене міг зрозуміти кожний, що не є познайомлений з таким поступуванням... Я думаю, що ви можете назвати це радше психологічним, чим будь-чим іншим. Якщо те, що я говорив під час суду, звучало як деклямація чогось, то так воно було..." Овтіс твердив, що після суду й засуду над ним ніхто спеціяльно не знущався, якщо не вважати знущанням страшного режиму в комуністичній в'язниці. Між іншим, Овтіс щойно тепер довідався про смерть Сталіна. — Він вважає, що безпосередньою причиною його арешту й засуду було те, що він виконував свої нормальні обов'язки кореспондента, що є звичайною справою й обов'язком закордонного кореспондента у вільному світі та що вважається „шпигунством" і „зрадою" в комуністичних країнах.

500,000 лондонців приглядалися пробному коронаційному маршові

Лондон. — 2 червня цього року має відбутися коронація Єлисавети II, і вже тепер відбуваються проби, щоб коронаційний марш відбувся точно з програмою. Останньої неділі відбувся такий пробний марш усіх учасників коронації, крім самої королеви Єлисавети II. 500,000 мешканців Лондону згромадилося вздовж коронаційного шляху, щоб йому приглядатися. Але вони трохи розчарувалися, бо учасники походу маршували в звичайних, а не в коронаційних пишних строях. Вояки, що належать до різних родів зброї, маршували в своїх щоденних однострях, а не в парадних коронаційних. Лондон вже тепер живе коронаційною гарячкою. Збудували понад 200,000 сидячих місць вздовж вулиць, якими йтиме коронаційний похід. Лондон прибирає вигляд давніх часів, які описані в повісті Вальтер Скотта „Айвенго". На ці приготування зужито стільки сталі, що якби її видовжив, то вона сягала б до міста Марселю в Франції. Щоденно відбуваються проби окремих частин коронаційного походу, тільки сама королева буде виступати без проби на коронаційній виставі. Тепер її місце займають під час проб інші пані з двірського довкілля.

Джерзі Сити під знаком імпрез молоді

Минула неділя пройшла в Джерзі Сити під знаком двох замітних імпрез молоді: врочистого посвячення Пластової домівки та великого концерту, влаштованого місцевим і довколишніми осередками СУМА.

Посвячення нововинайманої та відповідно влаштованої Пластової домівки, що міститься в домі при 43 Колес стріт, відбулося вполудне й його довершив о. Юрій Паздрій, виголосивши при цій нагоді відповідну промову. Домівка була прибрана образами й вишивками, працями поодиноких пластових гуртків. В посвяченні взяло участь коло 50 пластунів і пластунок та новаків в однострях, як теж доволі велика кількість громадян, переважно батьків пластунів. На дальшу програму склалося відчитання денного наказу місцевого пластового станичного п. Івана Нинки, збірна декламація пластунів і пластунок, промова представниці Пластприяту та відспівання пластових гимнів та пісень. Домівка служить для пластових сходин і курсів, зокрема курсів українознавства, що їх цілком безкорисно й жертвенно ведуть пп. Маріян та Іванна К-ці, там теж є приміщення для бібліотеки українських книжок.

Ввечорі, в залі Народного Дому, великий та різноманітний програмою концерт, влаштований з нагоди „Дня Сумівця" п'ятьма осередками СУМА: місцевим та з Ню Йорку, Нюарку, Пасейку й Йонкерс, що разом нараховують коло 500 членів. Імпрезу відкрив коротким привітом голова місцевого осередку п. Я. Ґавур, опісля представники всіх осередків відспівали молитву „Боже Великий", а на дальшу програму склались: промова голови СУМА проф. С. Вожаківського та декламації, співи, танці й музичні точки самодіяльних гуртків поодиноких осередків. Програма складалася з двох частин: поважної й веселої, а в першу частину входив теж живий образ „Жінка в УПА", до слів І. Рицара й музики Гентиша; рецитувала З. Лавришко. Дотепним конферансієром імпрези був головний її аранжер п. І. Миронович, голова нюйоркського осередку СУМА. Заля була вщерть виповнена публікою, переважно з-поміж молоді. Ця сама імпреза буде повторена 21-го червня в Пасейку, 28-го червня в Нюарку й 5-го липня в Йонкерс.

ПЕРЕГОВОРИ В КОРЕЇ ПЕРЕРВАНО НА ТРИ ДНІ

АЛЬЯНТИ ОБМІРКОВУЮТЬ НОВІ ПРОПОЗИЦІЇ ДЛЯ ВИХОДУ З „МЕРТВОЇ ТОЧКИ" В СПРАВІ ПОЛОНЕНИХ

Токіо. — Минулої суботи комуністичні представники на переговорах в Панмунджом в справі перемир'я в Кореї погодились на альянтську пропозицію, щоб перервати переговори до найближчого вівтірка. Альянти потребували тої перерви правдоподібно на те, щоб обміркувати нові пропозиції, які допомогли б вийти з тої „мертвої точки", на якій знову опинилась справа майбутньої долі тих полонених, які відмовляються від репатріяції. За причину перервання нарад подав ген. Вільям Гаррісон, голова альянтської делеґації, „адміністраційні справи", але не вияснив їх ближче ані на конференції, ані опісля в зустрічі з кореспондентами. Проте, в неділю він прибув літаком до Токіо на наради з ген. Марком Кларком, головним командантом альянтських збройних сил на Далекому Сході, й з поінформованих джерел заявляють, що головним предметом розмов між цими двома командантами будуть можливості нових альянтських пропозицій в справі полонених, що є єдиною більшою проблемою, яка стоїть на перешкоді до підписання договору про перемир'я. Сама справа полонених виглядає тепер так: комуністи прийняли в основі альянтський принцип тільки добровільної репатріяції, з тим, що ті полонені, які відмовляються від неї, будуть передані під опіку й контролю невтральної комісії, зложеної з представників Швайцарії, Швеції, Чехословаччини, Польщі й Індії, що комуністи матимуть право висилати до тих полонених своїх представників, — які переконували б їх про потребу повороту та що кінцева доля тих полонених, які все ж таки відмовляться від репатріяції, буде вирішена на політичній конференції, яка має відбутися після підписання перемир'я. Альянти зі свого боку домагаються, щоб невтральна контроля й опіка відносилась тільки до не-корейських полонених, отже тільки до китайців, натомість всі корейці повинні бути негайно звільнені з полону. — Крім того, альянти вимагають, щоб остаточну долю тих полонених, які й після намови відмовляться від репатріяції, мала право вирішувати сама невтральна комісія, якщо б того не потрапила вирішити політична конференція.

Тіто про розмови з Совєтами і Трієст

Славонскі Брод, Югославія. — Президент Тіто промовляв з приводу десятих роковин заснування повстанської армії до 300,000-ної товпи бувших повстанців в хорватському місті Славонскі Брод. Він заявив, що схвалює думку прем'єра Черчіла, щоб відбулися розмови між представниками великих держав, але додав, щоб ті розмови мали тільки інформаційний характер, і щоб на них не вирішувано жадних справ. Головною темою промови маршала Тіта була справа Трієсту. Він сказав ,що завжди під час виборів в Італії всі партії домагаються приналежности всього Трієсту до Італії, хоч Італія має менше право до цього міста, як Австрія. Тіто гостро виступав проти провідника комуністів Палміра Толіятті і проти прем'єра де Ґасмері, який мало що ліпший від комуністів в справі домагань Трієсту. Він заявив, що Югославія не залишила думки про приналежність Трієсту до неї, і додав, що Югославія не захопить Трієсту силою, але буде силою боронити зони „Б", яка тепер належить до Югославії. Тіто згадав, що де Ґаспері сказав у своїй промові, що справа Трієсту не залежить від самих виборів, але і від Тіта. „Добре, казав Тіто, коли так, то я відповідаю: Тіто не віддасть цього міста!" Далі Тіто заявив, що хочби навіть Совєти тепер змінили свою думку про Трієст, то і це не змінить становища Югославії, яка силою буде боронити своїх прав.

Черевики коштують в Польщі $231

Варшава. — Кореспондент „Ассошієйтед Пресс" аґенції повідомляє про те, що вартість польського злотого дуже низька, хоч він стоїть урядово на рівні із совєтським рублем і в відношенні 4 золоті за $1. Польща продукує воєнні матеріяли і не має часу заспокоювати потреб щоденного вжитку. Тому там панують високі ціни. За виставами в урядових крамницях кореспондент Дан де Люс бачив такі ціни. Черевики середньої якости коштують $231, попелінова сорочка $60, жіночий светер $187, шкіряна портмонетка $200, ярд вовняної матерії $125. Фунт волового м'яса від 3—5 долярів, фунт кінського м'яса $1,50, але фунт помідорів — $17,50.

ЗАХІДНА НІМЕЧЧИНА „НАВ'ЯЗАЛА КОНТАКТ" З МОСКВОЮ В ТОРГОВЕЛЬНИХ СПРАВАХ

Бонн. — Західна Німеччина вперше за останніх 12 років „нав'язала безпосередній офіціяльний контакт" зі Совєтським Союзом з метою відновлення торговельних взаємин між обидвома країнами — повідомлено тут офіціяльно. Цей контакт нав'язано на міжнародній торговельній конференції в Женеві минулого місяця, скликаній Господарською Комісією Об'єднаних Націй для Европи. Тепер західно-німецьке федеральне міністерство торгівлі та приватні західно-німецькі господарські й промислові кола студіюють предложений їм совєтським урядом список товарів і продуктів, які Совєтський Союз бажав би експортувати та імпортувати. Подібний список передала Німеччина представникам Совєтського Союзу та сателітських країн. Це повідомлення попередив д-р Герман Елерс, президент Бундестаґу, німецького парламенту, пропонуючи скасувати всі господарські обмеження між Німеччиною та країнами Східної й Південної Европи. Совєтський Союз не визнає леґальности Західно-Німецької Федеративної Республіки й тому уряд тієї республіки обмежував до мінімум всі господарські та інші зв'язки з Совєтами. Все ж таки деяка кількість німецьких політиків вважає, що Німеччина повинна знову скеровувати свою торговельну експансію головно на схід та відновити свої торговельні взаємини з совєтським бльоком, добачуючи в цьому можливість не тільки злагіднення східньо-західнього напруження, але й підставу для евентуального об'єднання Німеччини. Цю думку заступають зокрема індустріяльні кола Північної Німеччини. Ці тенденції натрапляють на сильний спротив з інших німецьких кол, головно хліборобських, як теж на деякі комплікації у зв'язку з німецьким відношенням до західних альянтів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3. N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„РЕЗОЛЮЦІЯ 58" ПОТРЕБУЄ ПІДТРИМКИ

Конґресмен Лоренс Г. Смит, республіканець з Висконсин, вніс у Палаті Репрезентантів резолюцію в справі нав'язання дипломатичних зносин ЗДА з совєтськими республіками України і Білорусі.

Коли б ця резолюція перейшла в Конґресі, то це мало б велике значення, без огляду на те, як би поставився до цього Кремль. Бо немає сумніву, що якби уряд ЗДА намагався здійснити домагання Конґресу, то Москва все одно не дала б на це згоди. Про це вже була мова і треба припускати, що ми всі цю справу добре розуміємо, а тим самим розуміємо і те, що цю резолюцію, яка відома як „Резолюція 58", треба нам усім підтримати. Прецінь знаємо, що в Америці публічна опінія заважує, зокрема в таких політичних справах, як ця, про яку згадуємо. Про це теж було в нашій пресі, нагадує це і Український Конґресовий Комітет. Тому можна було надіятись, що цей обов'язок виконали бодай ті організації, що називають себе політичними, а в першу чергу Відділи та Філії УККомітету. Але — як нас повідомляють з Вашинґтону — так не сталось. Нема досі ніодної підтримки цеї резолюції з боку наших політичних організацій на місцях.

Всі ми не тільки, що погоджуємось з резолюцією конґресмена Смита, але навіть йому щиро вдячні, що він порушив цю справу в Палаті Репрезентантів. До цього того роду справа тепер дуже на часі, бо Кремль намагається новими інтриґами та підступними обіцянками зломити солідарність Заходу та довести до совєтського Мюнхену. В такому моменті було б добре виявити московську облуду також і щодо цього, як виглядають совєтські „самостійні республіки". Якраз тепер треба нагадати, як було з тими республіками, заки їх загарбала червона Москва. Все це можна б пригадати, надсилаючи конґресменові Смитові заяви підтримки його резолюції. І все це могло б ввійти до Конґресового Рекорду, а тим самим популяризувало б українську справу в Конґресі.

Щоб не бути голословними наведемо, для прикладу, підтримку Резолюції 58 Білоруською Центральною Радою. Находимо цю підтримку в Конґресовім Рекорді з 12 травня, як ухвалу 12-го Збору Білоруської Центральної Ради. В цій підтримці згадується за потребу негайного нав'язання дипломатичних зносин з Білоруською та Українською Республіками та отворення консулятів в Менську та Києві, згідно з політикою визволення й американською традицією опіки над гнетеними і переслідуваними. А теж і для того, щоб з'єднати для Америки симпатії білоруського, українського та інших народів поневолених Совєтською Росією. В цій підтримці підкреслено, що ухвала цеї резолюції Конґресом була б фактично законним визнанням незалежности Білорусі й мала б величезне міжнародне значення, а ще більше в тому розумінні, що допомогла б багато в організуванні поневолених націй для дальшої спільної боротьби за визволення.

В подібний спосіб могли б також і українські установи висилати свої підтримки Резолюції 58 в справі України й Білорусі під Совєтами, додаючи більше про здійснене вже самовизначення України, як це зробили білоруси щодо Білорусі. Оті підтримки Резолюції 58 треба конечно висилати до сенаторів і конґресменів того стейту і тої округи, де находиться організація, яка підтримує резолюцію, але копію такої підтримки треба обов'язково вислати ще на таку адресу: The Honorable Robert B. Chipperfield, Chairman, House Foreign Affairs Committee.

Ми не маємо можливости вести велику політичну акцію. Та як трапляється нагода, що самі представники американського народу, в Сенаті, чи Палаті Репрезентантів, порушать якусь важливу для українського народу проблему, то хіба тоді вже може нас стати на таку енерґію, щоб бодай підтримати це таким малим зусиллям, як вислання від організації письма з підтримкою того, що вже інші зробили в користь поневоленої України.

Питання працездатности пенсіонерів

Від кількох місяців дискутується в пресі справу переходу на старечу пенсію осіб, що покінчили 65 років життя. Ця дискусія йде як підготова до можливої зміни постанов закону про суспільне забезпечення, щоб з одного боку відтяжити самий фонд суспільного забезпечення, а з другого боку найти спосіб затримати при праці людей понад 65 років життя, — тобто, у практиці, продовжити пересічний вік працездатної людини до можливо найдовшого часу.

Ці два питання — продовження життя людини і її працездатність — тісно пов'язані з собою. Знавці суспільних відносин ставлять цю проблему так: пощо продовжувати життя людини, якщо вона після якогось віку не приносить користи ні собі, ні своїй рідні, ні громадянству?

Експерти вказують, що життєздатність, а з цим і працездатність людини залежить багато від того, чи людина працює вже після покінчення віку, який дозволяє їй користати з пенсії, щоб, як кажуть, „зажити спокійним життям". Звісно, що багато робітників не переходять на пенсію. Просто тому, що з їхньою щоденною працею в'яжеться багато інших важливих для них справ. З другого боку багато старших людей не можуть сповняти своїх дотеперішніх обов'язків, одначе, коли їм обмежити їхню щоденну роботу, вони виказують повну життєву силу, хоч при зміненім темпі або скороченім часі. Знов інші потребують „перевишколу", після чого вони наче на „світ народжуються", працюють і почуваються хосенними членами громадянства.

Суспільні працівники, що аналізують суспільні відносини і студіюють працездатність людини в старшому віці, кажуть, що ця справа така пильна, що нею мусить поважно зайнятися ціла суспільність з уваги на змінені відносини, серед яких живе теперішня генерація.

У чому ж полягає зміна відносин?

У першу чергу в тому, що наука медицини і гігієна піднесли пересічний вік людини в Америці понад найсміливіші передбачування науковців і життєвих практиків. Відомий патологіст, Алфред Скот Вартін, оприлюднив у 1919 році дбайливо удокументовану студію старечого віку, в якій він заявив: „Якщо б пересічний вік людини можна піднести до 60 року життя, то це була б найвища границя. Щоб осягнути пересічний вік 65 або 75 років, то в це не можна повірити на підставі теперішнього досвіду". Але вже цього року відомий лікар, д-р Е. Л. Борц, сказав на науковім зібранні, що людський вік можна буде продовжити до сто років. Саме після опублікування його погляду, опертого на відповідних арґументах, почали соціологи поважно застановлятися, чи це вийде на користь людству, чи на шкоду, якщо прийдеться тих старих людей втримувати.

Отже практичні провідники суспільности не ставлять уже запитів чи можна продовжити людський вік. Багато медиків стверджують, що вже тепер людина, дійшовши до 70-75 року життя, поводиться так, наче б вона мала 50 або 60 років за попередньої генерації. На цій основі соціологи пробують найти розв'язку, яку працю підшукати для людей, що вже перейшли на старечу пенсію, або як перевишколити таких людей і пристосувати їх до іншого затруднення, щоб вони не були тягарем молодшої генерації.

Ця справа є актуальна також і для американських українців, бо от, тому два тижні, відбулося в Ню Йорку річне зібрання відділу ч. 2 Злученого Українсько-Американського Допомогово Комітету і там піднесено питання, чи не можна б використати „емеритів", тобто тих людей, що перейшли на старечу пенсію, для обслуги нещасних осіб, що опиняються безпомічними після прибуття зі скитальщини до Америки. Точніше обговорюють цю справу від довшого часу українські „емерити" в Брукліні, де вже засновано окреме українське товариство емеритів.

Про того роду проблеми говорено на зібранні міського Департаменту Доброчинности, скликаного попереднього тижня до Білтмор готелю в Ню Йорку для застанови, як допомогти різнородним групам новоприбулих імігрантів. Це вказує, що справа працездатности старших осіб і їх використання для суспільної чи громадської праці, повинна стати предметом серйозної задуми і серед нашого громадянства. Це одно з важливіших життєвих питань цілої американсько-української спільноти.

С. Драгоманов

Баламутство з „федералізмом"

Вийшло в світ перше число „місячника вільної демократичної української думки" під назвою „Федераліст-демократ", редагований д-ром Федором Богатирчуком. Як належиться, починається те число статтею „Від редакції". В тій статті нема ні слова про федералізм і демократію, але зате є така „мудрість": „Ми говоримо про інтеліґенцію з Великої України, бо з інтеліґенцією з Західньої України не можемо знайти спільної мови і, хто знає, чи колись її знайдемо".

Дивна це думка, коли згадати, що колись, і до упадку царизму і після упадку його інтеліґенція обох частин України, принаймні значна частина тої інтеліґенції, все ж знаходили спільну мову. Дивна це думка, бо вона в повному протиріччі з назвою часопису: що то за „федераліст", який не може знайти спільної мови з своїми земляками?

Знайшли ж спільну мову творці американської федеральної держави у XVIII столітті, швайцарці 22 кантонів в 1848 році, знаходять спільну мову французи, німці, італійці, бельгійці, голандці і люксембурці, щоб спільно будувати нову федеральну Европу!

Де причина твердження неможливости інтеліґентам з „Федераліста-демократа" знайти спільну мову? Знаходимо її в другій статті під заголовком „Пояснення до політичної платформи „Об'єднання федералістів-демократів".

Починається те „пояснення" з того, чому до давнішньої назви „Об'єднання Українських федералістів (ОУФ)" додано слово „демократів". Це тому, що „на території США існує ще одна організація, що теж називає себе федералістами. Тому практично було доцільним прийняти нову назву, щоб запобігти можливим непорозумінням". Що то за організація і де її осідок редакція не зазначає, але завважує, що „Об'єднання Українських Федералістів Демократів" в новій назві підкреслює нерозривний зв'язок „з ідеями української федеративної демократичної партії, що існувала в Києві за часів першої (лютневої) революції і до якої входили такі відомі українські діячі, як проф. Науменко, І. Лучицький та інші". Не подано засад програми тої „федеративної" партії, хоч відомо, що проф. В. Науменко належав до гурту тих українців, які заложили Українську Центральну Раду на Національному Конґресі в березні 1917 року в Києві, ту Українську Центральну Раду, яка проголосила УНРеспубліку, на адресу якої дальше редакція „Федераліста Демократа" не шкодує слів для дискредитації і навіть заявляє, що „не визнає". Дивний ще цей додаток, бо всі теоретики федералізму в один голос визнають, що федералізм це найпослідовніша форма демократії, з чого випливає, що казати „федераліст-демократ" це все одно, що казати „масло масляне".

Вже цей додаток насторожує читача, і як бачимо далі не безпідставно, бо не визнавати факту створення Української Народної Республіки, що повстала в наслідок упадку і розвалу російської царської імперії, значить не визнавати того історичного процесу, що відбувався на Сході Европи і в наслідок якого утворилася низка незалежних демократичних республік, в тому числі і Українська Народна Республіка, яку визнали після нападу на неї большевиків і в час боротьби за свою незалежність Франція і Англія ще в грудні 1917 року.

Очам своїм не віриш, коли читаєш у „Федералісті-демократі", що при утворенні Української Народної Республіки не був запитаний український народ. Таке твердження не можна назвати інакше, як цілковитою історичною неправдою, бо в Україні тричі було в 1917 році переведено вибори на демократичних засадах. Перший раз для вибору органів самоврядування: міських дум чи рад, повітових і губерніяльних земств. Другий раз — для вибору депутатів до Всеросійських Установчих Зборів. Третій — для виборів депутатів до Установчих Зборів України. Кожний раз політичні партії виступали з своїми політичними програмами одверто і з вимогами, які відповідали тогочасному рівневі самовизначення народних мас.

Центральна Рада, яка була створена для охорони прав людини на Україні і боротьби за політичну свободу і самоврядування, складалася також з депутатів, обраних на з'їздах вояків, робітників і селян України. Майже 90% членів Української Центральної Ради творили депутати, обрані загальним голосуванням до місцевих органів самоврядування, а пізніше до обох Установчих Зборів, згаданих вище. Решту складали представники політичних партій різних демократичних ідеологій.

Тим чином Центральна Рада складалася з членів подвійно умандатованих: всім народом, як спільнотою, і фаховими спільнотами — військом, робітництвом і селянством. Таке було народне представництво „так званої Української Народної Республіки", як зневажливо каже „Федераліст Демократ", тої Республіки, на яку напала „Російська Совєтська Федеративна Соціялістична Республіка", проголошена в грудні 1917 р. як „федерація незалежних національних республік" без будь якої участи представників отих республік.

Таку „федерацію", видно, хоче „Федераліст Демократ". А що саме таку він хоче, це видно з дальших „пояснень", зокрема з крутійства з поняттями „плебісцит" і „самовизначення".

Плебісцит це такий спосіб ніби виявлення волі народу, який вживався в минулому зовсім не демократами, а реакціонерами: Наполеонами, Гітлером для закріплення своїх насильницьких заходів.

Демократія ж знає зовсім інший спосіб виявлення дійсної волі народу: це референдум, коли якийсь закон, отже правна норма, докладно обговорена демократично обраним народним представництвом, а також обговорена на різних зборах громадян, дається на ухвалу або відкинення при забезпеченні повної свободи голосування кожному громадянинові і кожній громадянці дозрілого віку. Так після II світової війни були ухвалені конституції у Франції, Італії, Зах. Німеччині: спочатку Установчі Збори, а потім референдум. В Швайцарії референдуми не тільки федеральні, а і кантональні, тобто державні, бо кантони це держави, а Швайцарія їх федерація — часто переводяться з різних приводів. Отже, повторюємо, спочатку створення народного представництва скликанням установчих зборів кожного народу, а потім референдум про федерацію з сусі-

(Закінчення на стор. 3)

В. Приходько

Чужинна преса про голод в Україні

Тепер, коли надходять дні спогадів про велику нашу національну трагедію — голод на Україні в 1933 році, — цікаво пригадати, що писала тогочасна закордонна преса про цю подію.

Статті та кореспонденції про голод на Україні містили тоді часописи майже цілого світу, звичайно европейські. Правда, що, порівнюючи до катастрофи, відгук той далеко не відповідав її розмірам. Коли б щось подібного сталося з іншою нацією, реакція була б цілком певно значно й значно сильніша.

Все ж, не зважаючи на „залізну заслону", що увесь час відділяла Совєтський Союз від світу і не зважаючи на те, що совєтський уряд уперто заперечував факт голоду, вістки про нього продирались закордон і окремі журналісти-кореспонденти писали про нього.

В книжці „Лихоліття України", яку написав Василь Мудрий ще в той час і присвяченій голодовій катастрофі, автор, властне, наводить деякі голоси про голод, що з'явилися в пресі німецькій, французькій, і талійській та американській.

Наведемо деякі тодішні голоси американської преси. Ці кореспонденції, в українській мові, переслав до Львова, до часопису „Діло", кореспондент цієї газети з Ню Йорку, як голоси чужинців про голод.

Отже, в дописі з 5 червня 1933 року, кореспондент „Діла" подає:

„Вчорашній „Ню Йорк Америкен" помістив майже на половині сторони кореспонденцію Гарета Джовнса, колишнього секретаря англійського прем'єра Ллойд Джорджа. Джовнс відвідав недавно Совєтський Союз і прислав щойно першу статтю з Лондону до „Ню Йорк Америкен". Він каже, що вже в березні у Москві чув крик з усіх усюдів: „Нема хліба". А один українець сказав йому таке:

— Ми вмираємо на Україні, бо не маємо хліба. Ми прийшли до Москви купити хліба і вислати його поштою до нашого села.

Другий селянин з України сказав таке:

— Наші села на Україні вимирають. Ми засуджені на смерть, бо не маємо хліба.

Ще інший українець сказав:

— У нашому селі ми мали 150 коров, а нині маємо лише шість.

Щоби переконатись, чи це правда, Джовнс рішився поїхати сам на Україну. По дорозі, на одній станції, зустрів цілу ватагу українців, що втікали на північ.

Від них почув таке:

— Два місяці ми не мали хліба. В нашому селі люди вимирають. Ми йдемо на північ за хлібом, але вже дальше не хочуть нам дати залізничого білету. Тепер не знаємо вже, що робити.

В дальшій дорозі Джовнс довідався про большевицьку таємницю. Селяни не мають хліба по селах і женуть за ним до міст. Туристи не їдуть на село, а відвідують міста. Тому вони не бачать голоду села.

Пізніше Джовнс сам переїздив селами, і то в різних околицях. Каже, що при дорозі зустрічав трупи людей, які погинули від голоду.

Накінці запитує:

Такий голод лютує після п'ятилітки. Яка цьому припричина? Яка будучина?"

*

В тім же допису з 5 червня 1933 року, співробітник „Діла" подає ще інший матеріял, а саме кореспонденцію американця Доналда Дея, уміщену в часописі „Дейлі Ньюз". „Допис надісланий з Варшави. Дей каже, що урядово обчисляють, що в часі голоду в 1922 році в СССР померло п'ять і пів мільйона людей. А теперішні вигляди вказують, що цього року помре стільки людей лише на самій Україні.

Дей призбирав інформації від подорожних, з урядових звітів, з приватних листів, від дипльоматичних представників на Україні і на основі тих матеріялів малює страшний образ вмираючої України.

Москва купує потайки збіжжя заграницею і дає його лише містам. (Тут Дей помиляється. Навпаки, з України спроваджувалось збіжжя закордон, та ще й по зниженим цінам, — „демпінґ". В портах — Одесі, Миколаїві та по інших містах були величезні „ссипні пункти", повні зерна, що їх охороняло військо. В. П.). — На Україні ці міста обіймають 4 мільйони населення. Небажані елементи, отже, мабуть лише самих українців, влада проганяє з міст, даючи їм примусово пашпорт. Селяни мусять йти на колективні господарства. Їх беруть до роботи, як худобу і дають їм лише миску якоїсь каші денно. Багато з них запрягалось весною до плугів, щоби орати землю.

На селі голод дійшов до таких розмірів, що люди вмирають сотками кождого тижня. Кухар одного чужого консуляту в Харкові пише, що він покидає роботу, бо доробився мастку тим, що продавав лушпиння з бараболь нуждарям, які щоденно приходять до нього задніми дверми.

Щоби по містах зменшити число голодних, поліція (чека) дала наказ непролетарським мешканцям двадцятивісьмох міст забратися на село продовж десяти днів. Коли хто з-поза міста зайшов туди припадково, а поліція його викрила, мусів забиратися таки того самого дня.

Поштові уряди не сміють приймати до пересилки пакунків із сушеним хлібом.

Бувають часті випадки людоїдства. Чека не дозволяє переселюватись з тих околиць, де найстрашніший голод.

Дня 28 березня 1933 року Москва видала наказ про цілковиту неволю в „колхозах". Селянам не вільно переїздити в інше місце, хіба за дозволом управителя „колхозу". Управитель може вислати одну частину родини до копалень, а другу залишити в колхозі чи де інде.

Колись, Україна давала 22% збіжжя цілої Росії, а тепер Москва придумала голодову смерть для неї", — так кінчає свій допис Доналд Дей.

Ми, українці, звичайно, дуже докладно знаємо про обставини та перебіг голоду на Україні, але цікаво і для історії дуже важливо, що чужинці, цілком незаінтересовані і об'єктивні кореспонденти, уже відразу, по гарячих слідах, підхопили характер катастрофи та подали низку деталів (залізниці, пошта, поліційні зарядження), які яскраво вказують на переднамíреність та пляновість цього нечуваного злочину.

К. Степовий

СЕЛО НА НАШІЙ УКРАЇНІ... В 1933 РОЦІ

(1)

В останніх числах серпня 1932 року, я був посланий до с. Кімлички на Полтавщині на роботу сільського вчителя.

Про те, що праця буде не легка, я передбачав, бо гасла, які були виставлені в той час як „Боротьба за хліб, боротьба за соціялізм", а ще до того події 29—31 років, коли безборонних селян в зиму, під лютий мороз і холод, викидали з їх рідних осель на вулицю, не даючи притулку і позбавляючи їх всього того, що в них було, — говорило, що становище кращати не буде. Ці обставини підтверджувались ще й тим, що в роках 31—32 увага була звернена на „виконання і перевиконання" різних плянів, зокрема пляну хлібопоставки, наслідком чого уже в цей час, досить відчувалась недостача найжиттєвішого продукту — хліба.

Проте я виїхав. Прибувши на місце праці та оформившись у директора школи та голови с-ради, де останній надав мені одну тісну і малу кімнату у одного селянина, другого дня я приступив до виконання своїх обов'язків. Мені було доручено вести 1-шу групу, — 35 малят.

Проходить місяць — надходить другий. За свою працю я одержую (в цей час) 16 кілограмів муки, невелику кількість цукру та 76 крб. грішми за місяць. Утриманці (а я привіз з собою дружину і одну донечку) одержали половину моєї норми, звичайно без грошей. На цей пайок мені приходилось жити.

Становище села змінювалось скорими темпами. Діти, що ходили до школи, з кожним днем приносили з собою все гіршу і гіршу їжу. Під час перерв, між дітьми можна було почути розмови про те, що в того чи іншого була бригада і забрала хліб і т. п.

Дійсно представники району, різні уповноважені 25-ти — 10-ти тисячників, що переважно складались з чужих людей, з села майже не вибували. Збори селян кутка, десятихаток, наради представників к-па, с-ради, переводились на день по кілька раз. Стояло завжди одне і те саме питання: виконання, перевиконання, надвиконання і т. д. пляну хлібопоставки, не кажучи вже про інші подібні пляни. Гасло „Боротьба за хліб, боротьба за соціялізм" було виписано скрізь, де тільки можна було, на хлівах, тинах, хатах і т. п. Селянин, що мав в своєму особистому користуванні якийсь гектар землі та мав посів якогось збіжжя, намагався (знаючи характер сов. влади), і здавав його, лишаючи для себе і своєї родини мінімум його для прожиття. Проте це не заважало представникам уряду дообкладати його вдруге, втретє.

Було ясно, що селянин одноосібняк, що не бажав закладати своєї шиї в колгоспне ярмо — мусів здатися. Селян викликали до приміщення с.-ради, спочатку групами, а потім кожного зокрема. Їх змушували „добровільно" здати хліб державі. Коли ж хтось відмовлявся, або говорив, що він уже здав, що в нього вже більше немає, в нього забиралось все, а самого заарештовувалось і відправлялось, спочатку в район, а звідти не відомо куди.

Ударні бригади, за рахунок тих же уповноважених та місцевих активістів комсомольців тощо, з великими залізними палицями, заходили в двір і перевиваіи все, забираючи ввесь хліб.

Забирався печений хліб, забиралось зерно, що було десь в горшку, торбинці, пляшці. Перекидались комини, зривались помости в хлівах, рились в гною чи в землі, шукаючи того ж таки хліба.

Коли „викачка" в одноосібних селян не давала бажаних наслідків, тоді підшукувались селяни інших категорій. З колгоспника робилось підкуркульника, симпатика, переховувача, родича і т. д. і пристосовувалось до нього ті ж самі попередні методи. На загал виходило так, що 60—70% а то й більше підлягало до методів загальної викачки.

Колгоспник також, одержуючи по 200 грамів на трудодень (а з'їдав по 1 кгр.), не міг задоволити потреби свої і своєї родини і він голодував так само і як селянин одноосібник. Хліб в колгоспників так само забирався владою, лишаючи для колгоспу лише насіньовий матеріял, та якийсь центнер для загального харчування.

Як наслідок цих подій, відвідування школи, а зокрема моєї групи, що раз зменшувалось. На запитання учнів, чому вони так кепсько ходять до школи, відповідь була одна і та ж: Немає в чому, нема чого їсти. І дійсно діти стали худіші, бліді. На снідання до школи приносили хто бурячок, хто картоплину, а найбільше якусь „лепешку", що складалась з різного сурогату: висівки з мішанини з буряком, гречаною половою, чи з товченим на ступі кукурудзяним качаном і т. п.

По наказу голови с.-ради і директора школи, як я, так і другі вчителі пішли по селу перевірити та виснити причини кепського відвідування дітьми школи. Причини, безперечно, ми знали, як знала і с.-рада і школа, та проте пішли.

Сільрадою було ще застосовано ряд заходів до батьків, діти яких перестали відвідувати школу, як штраф, але й це не помогло. Для зголоднілих дітей і їх батьків не потрібно було в цей час науки, їм потрібен був хліб — життя.

З надходом весни 1933 року відвідування школи впало на 70—80%. До моєї групи приходило 8-10 осіб. Ті, що приходили виглядали як старці. На учобу майже не звертали жодної уваги. Під час перерви з кляси не виходили, а сиділи на місці. Лекції співу і руханки не було. Були мовчазні і після лекцій ледве-ледве переступаючи з ноги на ногу ішли додому.

Допомоги ні від кого не було ждати, бо хоч „Соц.-хозяйств" і було в селі чотири, але і в них майже нічого не було, окрім насіньового матеріялу, за розбазарювання якого чекала шибениця або розстріл. Такий стан призвів до того, що діти, які мали хоч трохи сили, кидали своїх немічних батьків і йшли в світ, шукаючи порятунку. Ішли в місто і там гинули на бруках. Багато з них, спасаючи своє життя, свідомо чи несвідомо йшли на злочин, крадіжі. Були випадки, що діти серед білого дня як примари залазили до хат селян чи службовців і там же в присутності господарів лазили по шахвах, горшках, полицях тощо, шукаючи собі щось для поживи. Учень 1-ої групи Олифір заліз через вікно до кімнати свого вчителя, щоб щось узяти, але звідти не в силах був вилізти, і там залишився. Моральний розклад набрав найзагрозливішого характеру.

Про катастрофічний стан села не можна було говорити. Район, область і навіть центр нібито не знав, що дістеся там. Преса мовчала, а радіо замість трагедії — передавало про радісне і щасливе життя країни соціялізму.

Настала весна. Той, хто оставcя в живих, та ще хоч трохи мав сили та невеликий клаптик огорода, мусів подбати про те, як його обсіменити. Але чим? Де взяти насіння? Адже ж бригади забрали все: насіння збіжжя, кукурудзи, квасолі, гороху, картоплі. Але коли в кого що й було, то, протягом цього тяжкого року поїли все. Дехто з „багатших", що не їли картопель з лушпайками а обрізували їх і схороняли в попелі, навесну вкидали їх до землі. Але й таких щасливців було мало. Бо, вони, або не дочекались до урожаю та загинули, або ж другого дня, голодні ці лушпайки повиривали з землі.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Еспанії

СУМ у Мадриді

Хоч мадридський осередок нараховує лище 11 членів, і через важкі місцеві умови не має можливостей вести такої всебічної діяльности, як інші сумівські клітини в світі, його активність і праця заслуговує на особливу увагу.

Осередок СУМ-у в Мадриді був заснований 26. червня 1951 р. Вже від самого початку своєї діяльности він звертав особливу увагу на зорганізування та ведення двомовної радіопередачі для української і еспанської молоді. Це йому вповні вдалося і на цьому відтинкові він досі осягнув великі успіхи. Члени осередку беруть також активну участь в діяльності товариства українських студентів католиків „Обнова", як також в культурно-громадському житті української громади. В цьому році з ініціятиви сумівців відсвятковано тут шевченківські роковини, річницю смерти сл. п. ген. Тараса Чупринки, як також улаштовано спільне відсвяткування Різдва Христового та Великодня. Комітет Осередку приложив також багато праці для підготовки організовання товариства еспансько-української дружби, а під час літніх вакацій організовано було поїздки окремих сумівців до літніх еспанських студентських таборів, де вони виголосили серію рефератів на українську тематику. Осередок видав також спільно з товариством „Обнова", книжечку „Пам'ятка з Євхаристійного Конґресу в Барцельоні". Багато уваги присвячують українці зовнішній інформації, розсилаючи до різних бібліотек, амбасад, міністерства, та державних інституцій українознавчу літературу еспанською, французькою, англійською та німецькою мовами.

В Німеччині

Українець головою „Об'єднання Бездержавних Чужинців" у Баварії

У Мюнхені відбулися чергові загальні збори „Об'єднання Бездержавних Чужинців у Баварії" (АҐАФІБ), що об'єднує 24 національні комітети усіх східньоевропейських еміґрацій. Це Об'єднання було створене офіційно на початку 1952 року і є одиноким урядово признаним чужинецьким репрезентантом у Німеччині. Президія АҐАФІБ є з уряду дорадчим тілом баварського міністерства внутрішніх справ. В минулій наденції президентом АҐАФІБ був поляк, н. Сухенек-Сухецкі. На цих зборах вибрано нову президію на чолі з ред. Романом Ільницьким, як президентом АҐАФІБ.

В Швеції

З життя української громади у Швеції

14. березня управа української громади влаштувала в Стокгольмі Шевченківське Свято в приміщенні міської залі на вулиці Єдгатан. Святочні сходини відкрив п. К. Гарбар, вітаючи присутніх гостей та з'ясовуючи в короткій доповіді значення Сходу. Реферат „Вплив Шевченка на формування українського духа" виголосив Р. Рудник. Поему „Розрита Могила" виголосила панна Аля Щербак, а співочий гурток відспівав декілька українських пісень та заповіт Шевченка.

В Бельгії

Підготова СФУЖО до конґресу М. М. М.

8. червня ц. р. відбудеться в Брюселі, під гаслом „Виховна роля матері" конґрес Світового Союзу Матерів (М. М. М.), де СФУЖО є членом від 1950 р. Свою участь зголосили представниці різних держав. Українки подали теми двох рефератів, що мали б бути відчитані на з'їзді, а саме: „Виховна роля української матері на Рідних Землях" (авторка Ю. Писарева) і „Виховні труднощі української матері на еміґрації" (авторка Іванна Петрів). Українська делеґація складатиметься з представниць управ СФУЖО в ЗДА й Канаді, з містоголови СФУЖО в Европі, та авторки одного з рефератів п. Іванни Петрів. Передбачена також участь українок з Англії, Франції й Німеччини.

Окрім рефератів підготовлюється коротка історія жіночого руху, що буде видана французькою мовою.

В Канаді

Проф. Я. Рудницький одержав стипендію ....

Т. з. „Гюменітійс Рісерч Кавнсил", з Оттави, нагородив проф. Я. Рудницького у Вінніпеґу стипендією на студії й досліди між слов'янами в Манітобі, Саскачевані й Алберті цього літа.

Подорожуючи по колоніях заселень слов'янами, проф. Рудницький буде списувати народні пісні, легенди, описи піонерського життя, анекдоти, звичаї й т. п. Опісля це буде видане книжкою.

В Чехословаччині

В неділю 15 лютого 1953 р. в Михайлівцях, на Пряшівщині, митрополит т. зв. православної Церкви в Чехословаччині, Елевтерій, разом з єпископами, пряшівським Алексієм та михайлівським — Александром, висвятили декана Михайла Милого на вікарного єпископа михайлівського з титулом єпископа требишівського. Новий єпископ називається Методій. Це ім'я йому дали в манастирі, бо Михайло Милий перед висвяченням постригся в ченці. Подібно як єпископ Александер (Віктор Михалич), так і новий єпископ Методій — це апостат. Він є вдівцем і має 69 років. Перед формальною ліквідацією греко-католицької Церкви на Пряшівщині він був греко-католицьким деканом у Великому Липнику. Невідомо, чи добровільно, чи під фізичним та моральним насиллям і при помочі комуністичних „ліків" Михайло Милий змінив віру.

З історії т. зв. православної Церкви на Пряшівщині треба пригадати ім'я прислужника комуністів, Алексія Дєхтерева, колишнього російського царського офіцера, а пізніше еміґранта в Чехословаччині. Перед І світовою війною став він монахом, а після війни побратався з червоними росіянами, бо ці його поставили „православним" єпископом в Пряшеві (хоча на Пряшівщині православних не було) з призначенням перевести при помочі поліції ліквідацію Греко-Католицької Церкви на Пряшівщині. Вислід цієї злочинної роботи комуністів і Дєхтерева всім відомий: Кир Павла Гойдича ЧСВВ, пряшівського єпископа-ординарія, засуджено на досмертну тюрму, як також вкинено до тюрми Кир Василя Гопка, єпископа-помічника, та багато священиків і вірних, а український нарід на Пряшівщині від 28-го квітня 1950 р. (день формальної ліквідації Церкви на Пряшівщині) живе під страшним переслідуванням.

У Франції

Контактна Комісія Національних Представництв

Від 22 березня до 2 квітня 1953 року в Парижі відбувалася конференція делеґацій Національних Представництв Вірменії, Азербайджана, Білорусі, Грузії, Північного Кавказу та України.

Делеґати Національних Представництв згаданих країн мали 22 березня ц. р. розмову з адміралом Стівенсом, якому були предложені спільні позиції щодо питання співпраці з Американським Комітетом Визволення від большевизму.

В дальшій своїй праці конференція опрацювала спільний меморандум, переданий Американському Комітетові Визволення від большевизму, а також схвалила плян спільних заходів у ділянці боротьби за визволення поневолених народів СССР та відновлення їх державної незалежности.

Для координації своїх дій згадані Національні Центри створили Контактну Комісію.

РАДАР НА МАЛИХ ЧОВНАХ

Тепер такий дешевий радар, що його можуть купувати навіть малі човни, щоб виявляти майбутні бурі та запобігати зударові з іншими човнами або кораблями під час мряки.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Товариський вечір інженерів і лікарів

Дня 9-го травня відбулася товариська зустріч українських інженерів і лікарів, перша того роду імпреза в Филаделфії. В зустрічі взяло участь понад 100 осіб, самих інженерів і лікарів та їх родин, З Филаделфії, Честеру, Вілмінґтону, Балтімор, Нюарку й ін. дооколишніх міст. Зокрема велика була участь гостей з Ню Йорку, звідки приїхало багато інженерів, м. ін. й голова Т.У.І.А., інж. Тимошенко.

Гостей вітав голова філії Т.У.І.А., інж. Дубрівний, конферансієрку вечора вів дотепно д-р Корнилів, веселу промову сказав інж. Яримович з Ню Йорку, знамениті власні куплети виголосив інж. Яцкевич. Промовляв також п. Савчак, голова української залоги Пен-Бардж-Клаб-у, в домівці якого відбувалася імпреза.

В буфеті запопадливо поралася пані Хариш і молодий д-р Новосад.

На залі під час вечора, і перед ним, при приготуванні імпрези натрудилися д-р Голубінка, пані інж. Ліда Дяченко і інж. Хариш, досвідчений організатор студентських забав колись у Львові.

По перекусці публіка охоче гуляла, при чому до кожного танцю ставало по 20, 30 і більше пар.

Вечір пройшов в культурний і приємний атмосфері й гості домовлялися, щоб в недалекому часі зорганізувати знову подібну імпрезу.

Треба підкреслити з великим признанням, що вступне було так обчислене, щоб тільки покрити власні кошти. Організатори свідомо відступили від прийнятого звичаю, що всяка імпреза мусить бути доходовим бизнесом.

Одинокою недостачею вечора можна вважати хіба те, що замало було молоді, тобто студентів технічних факультетів і медицини, які саме на таких вечорах повинні запізнаватися зі своїми старшими товаришами по званню і засвоювати собі звичаї і духа товариських прийнять, організованих і провадженних в дусі добрих того роду імпрез, колись на Батьківщині.

Надзвичайно естетичним і приємним місцем цієї товариської зустрічі був дім Пен-Бардж-Клаб-у, положений відокремлено у гарнім Фермонт-Парку над самою рікою, яким тепер завідують українці.

Українці переймають у свої руки весларський Пен-Бардж-Клаб

Українським спортовцям у Филаделфії вдалася незвичайна річ: перейняти безплатно в свої руки американський весларський Пен-Бардж-Клаб-Намбер-Ту, тобто будинок і все спортове устаткування.

Цю штуку потрапили два львівські спортовці п. Савчак і п. Щупаківський. Вдалося їм це при допомозі приятеля українців, одного американця, айриша з походження, поважного филаделфійського громадянина.

Пен-Бардж-Клаб, ексклюзивний весларський клюб, знайшовся якось в такій ситуації, що не стало в нього молодого членства.

Тому, що статут Клюбу вимагає чинної спортової діяльности, олд-бої передали його українській молоді, з якої вже шістьдесять люда чинно діє в клюбі. Насамперед молоді українські спортовці, під невтомним керівництвом п. Савчака і п. Щупаківського, привели до порядку будинок клюбу, який був дуже занедбаний, бо впродовж 3 років не був взагалі вживаний. З черги приспособили весларський виряд. Все це зроблено при мінімальних грошевих видатках, але зате великим накладом праці. Старі панове, американці, що завідують формально клюбом, були захоплені ентузіязмом і працьовитістю українських хлопців. Вони заявили, що з приємністю передадуть формально в українські руки Пен-Бардж-Клаб, з усім майном й устаткуванням, в яких українські спортовці візьмуть вже повноправну участь.

Це майно є таке, про яке наші спортовці не тільки в Старім Краю, але, здається, й тут, в Америці, покищо не можуть і мріяти. Одноповерховий стилевий дім, з терасою, що сходить на ріку, з повним умеблюванням, з безліччю вартісних спортових трофеїв (призбираних на протязі щось чи не 100 років), в тому й один олімпійський, — положений над самою рікою, далеко від забудовань міста, в дуже гарнім, величезнім Фермонт-Парку, що тим кінцем входить в місто Филаделфію.

З весларського устаткування стоять до виключного користування наших молодих спортовців: 20 каюків (одинок, чвірок, вісімок іт. д.) і 2 моторові човни.

9 травня ц. р. молоді українські веслярі відкрили сезон. 16 хлопців виїхало перший раз на ріку на тренінґ під командою професійного американського тренера. В рамах П.В.К. тренують вже теж і наші пластуни з т. зв. „Морського Куреня".

Завдяки зручності й енерґії пп. Савчака і Щупаківського, українці, й то новоприбулі, дістають оце перший раз можливість попробувати свої сили в „королівськім" весларськім спорті, в обстанові і при засобах, на які спроможні тільки багаті народи.

Хай Бог щастить!

(л)

В УКРАЇНСЬКОМУ МУЗИЧНОМУ ІНСТИТУТІ

ВЕЧІР УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ
23 травня в Ірвінґ Гай Скул.
ВЕЧІР КОНЦЕРТІВ
30 травня Ню Йорк (Літ. Мист. Клюб)
31 травня Филаделфія (Інтерн. Інст.)

На закінчення свого першого року праці Український Музичний Інститут бажає цими імпрезами підкреслити дві важливі проблеми, зв'язані з музичним вихованням нашої молоді. Перша: вщеплення в молоді українські душі пошани до творів нашої музичної культури і друга: ставлення до учнів Українського Музичного Інституту високих виконавчих вимог у зв'язку з їх мистецьким майбутнім серед сильної міжнародної конкуренції.

Коли пригадаємо з історії української музики, скільки наших сил і творів марно пропадало в морі різних займанщин наших земель (головно московської), коли усвідомимо скільки талановитих працівників в ділянці української культури, а в цьому і музичної, знищив большевицький режим, коли нагадаємо, як польський режим безкомпромісово паралізував наш музичний розвиток на західно-українських землях, тоді стане нам ясним і самозрозумілим, що всі українські музичні творці, які тепер ще живуть, і всі наші музичні твори, що збереглися до сьогоднішнього дня, є чимось в роді безцінного скарбу, який треба кожному з нас добре знати, справжню вартість якого треба добре усвідомити й берегти та шанувати. Нашим завданням є це все довести до свідомости української молоді, на плечах якої будуть колись лежати сьогоднішні наші обов'язки супроти власної культури.

Який може бути кращий і доцільніший спосіб сповнення цього завдання, як заохочувати й заставляти нашу молодь аналізувати, розуміти й пробувати самій же виконувати ці зразки наших музичних надбань? А тих молодих людей, що не можуть безпосередньо репродукувати українських творів, належить обов'язково заохотити до їх пізнання, служачи виконання товаришів. А яким же кращим засобом і шляхом ми самі заохотимо наших дітей до пізнання і шанування зразків української культури, як не власним добрим прикладом, як не виявленням свого зацікавлення цими творами, як не особистою приявністю під час їх виконання. Це було б теж найкращою нагородою і потвердженням їх доброго шляху для самих же молодих виконавців української програми.

Гадаємо, що сьогодні вже найвищий час усвідомити нашу молодь про її рівновартість з талантами інших народностей, які тут і там мають улегшений вступ до міжнародного музичного світу не з приводу якогось винімкового обдарування, а просто з приводу добрих контактів з потрібними чинниками і свого кращого фінансового стану. Український талант не є нічим гірший від жидівського, італійського і всякого іншого, а тільки тяжче йому виявитися тому, що ним не опікуються жадні наші міродайні громадські чинники і центри, тому, що на ньому все ще тяжить якийсь комплекс меншевартности і також тому, що загальна українська атмосфера повільности, неточности й мистецької невиробленности не сприяє його природному летові і потрібній експанзивності праці.

Завданням українських педагогів є всіми можливими засобами допомогти молодим, талановитим людям віднайти самих себе та виявити супроти них старання і належну опіку. Це саме завдання можуть в певній мірі виконувати також всі інші, хто лиш цікавиться тими справами і може мати тут якийсь вплив. Коли йде про Український Музичний Інститут, то найдоцільнішим, що він може і мусить робити, є ставлення до своїх учнів (зокрема видатно здібних) великих вимог, щоб в цей спосіб запевнити їм щораз кращі висліди праці і зробити їх спроможними успішно ставити чоло всім труднощам, які звичайно бувають у виконавчому мистецтві.

І коли трійка талановитих учнів Інституту (Ліна Крилова, Роксоляна Огроднік і Богдан Свинтух) буде виконувати знані, найкращі зразки концертової літератури таких творців, як Бетховен, Мендельзон і Чайківський, то це буде якраз добрим пробним каменем для них самих і найкращою нагородою для українського громадянства переконатися про відтворчий потенціял цих молодих виконавців і також найкращою нагодою переконати їх, що кожне поважне стремління на мистецькому полі зацікавлює наше громадянство і викликає в нього безпосередню, живу реакцію.

Роман Савицький

З Листів до Редакції

Високоповажаний Пане Редакторе!

Дуже прошу Вас помістити моє вияснення до надрукованих в ч. 92 (22. 4) спогадів д-ра Юліяна Налисника про перше посольство України в Софії.

Проф. К. Мацієвич, як відомо, був першим і останнім головою Дипломатичної Місії УНР в Румунії, куди він був призначений Директорією в 1919 р.

М. Галаган був головою Дипломатичної Місії в Угорщині увесь час до свого відступлення на початку 1920 р., не покидаючи посади в часі існування там большевицького режиму Бела Куна.

Д-р М. Левицький був радником Дипломатичної Місії в Греції і, після смерти Ф. Матушевського, деякий час виконував обов'язки голови Місії.

З правдивою пошаною
А. Макаренко

Баламутство з „федералізмом"

(Закінчення зі ст. 2)

дами, а не навпаки — спочатку „всеросійські установчі збори", де більшість матимуть росіяни і „демократично" влаштуватимуть „плебісцит", мовляв, демократія це воля більшости. А справжній федералізм шанує меншості і особливо їх право рішати власні справи по свойому. Цього ніхто не має права відняти навіть плебісцитом. Такий демократизм дійсного, реального федералізму: він не крутить плебісцитами, щоб дурити мало ще політично свідомих людей.

Так само „Федераліст-Демократ" крутить поняттям „самовизначення". Все життя, всякого народу, це безперервний процес самовизначення, який тягнеться віками, він іде до все вищої і вищої якости. На якій стадії треба вважати, що народ дозрів до власної державности? Ясно, що тоді, коли він сам її створить без вад з якого б не було боку. Таку державність український народ сам створив після розвалу царської Росії, ту державність визнали правдиві, а не плебісцитні демократи, а члени інших національностей мали в цій державі такі ж права, як і українці, були з них і міністри. Український народ через насильство сусідів ту державність втратив. Моральним обов'язком кожного демократа є робити все, що може, щоб ту державність український народ знову мав, інакше він не демократ, тим більше не федераліст, а тільки крутить своїм „федералізмом", як крутили словом „федерація" і большевики, захопивши владу в Петербурзі.

„Федераліс-демократ" заявляє: „ніхто не може нас позбавити права аґітувати за ту форму державної влади, яку ми вважаємо найбільш корисною для України". Редактор „Федераліста-Демократа", як виглядає, розуміє слово „аґітувати" тільки в розумінні „баламутити". Як так, то спасибі за признання!

ВИДАТКИ НА КНИЖКИ, ТЮТЮН І ГОРІЛКУ В АНГЛІЇ

В Англії видали останнього року 42 мільйони на книжки, 800 мільйонів на тютюн та 788 мільйонів фунтів на горілку. Англія друкує 80% більше нових книжок і передруків від ЗДА, але її видатки на книжки на 20% менші від витрат на куриво та на алькогольні напої.

Спорт

ПЕРЕМОГА ДУХА

Наші футболісти в цій країні здобули вже не один успіх. Проте, з психологічно-педагогічного пункту бачення, тріюмф нюйоркського Українського Спортового Клюбу в Національній Лізі відсуває усе дотеперішнє назад. Довгомісячна історія цього тріюмфу каже, що це була найчистішої марки перемога духа — перемога, з якої нашим спортовцям (і не тільки спортовцям!) є чого вчитись і навчитись.

Генеза. — Дружина, що два роки, з усіма танками й гарматами, йде по чемпіонат Ліґи, здобуває тільки третє й друге місце. Цим разом стартує без найважчої зброї. Гарасим пішов до німців, Банах дискваліфікований ліґою. Павлюк не завжди може звільнитися з армії. Відійшло декілька надійних молодших змагунів...

Коні й лошаки. — Перший старт нагадує виправу „Петра з Амі'єн". Що хоче здобути УСК з цими дітьми?.. Але глядіть, глядіть!.. Діти здобувають пункти: два, чотири, п'ять... Дехто захлистується: „Нарешті молодь допустили! Геть старих, щоб і дух їхній не пах! Спорт — молодь!.."

Останні слова вигуків в'язнуть у горлі революціонерів. Молодь програє одні змагання, другі. Літописець заклинає небо й землю: „Ще, як Ню Йорк Ню Йорком, а УСК УСК-ом, не було такого, щоб „Варшава" та громила УСК..." Молоді лошаки гарно брикають, але як забіжать за пліт невдачі, не знають як вернутись назад. І тут уже треба старих коней, що знають шляхи вдачі й невдачі, що мають потрібний досвід і спокій.

Блаженні скромні... — Мішанина молоді-старі дає гарні наслідки. Дружина швидко струшує з себе пил невдач і йде далі від перемоги до перемоги. Брак великих прізвищ дає ту блаженну скромність і працьовитість, що малих робить великими. Страшні патерсонські „Даверси" мусять віддати всі 4 пункти, горда „Прага", зламана, лишається на шляху, „Варшава" за першу перемогу мусить платити важким 0:8. Друга надія поляків, „Польонія", з меншою кількістю страчених пунктів, нервуюче сидить УСК-ові „на колесі", щоб раптом вийти вперед, — але скромним, тобто справжнім спортовцям байдуже: вони не „великі", вони нічого наперед не рахують, за ніщо не дрижать. Їхнє діло спокійно вийти на грище, дати з себе все, що можуть, у боротьбі й спокійно зійти з площі.

Від такої олімпійської рівноваги духа починають дрижати переслідувачі. Польонія, Гйоа, Патерсон тратять пункти. В наслідку, УСК, якого рахували тільки „парадним" лідером табелі, мав запевнене перше місце, навіть не граючи останніх змагань!

Де ж „брак стрільців"?.. — Згаданий уже спокій, рівновага духа й повна воля від розрахунків на „теля в корові" дали дружині змогу витиснути цитрину кожної шанси. Навіть ліричний „брак стрільців" зник з рецензії змагань УСК-у, хоч народній стрілець Павлюк часто, а Банах майже взагалі не брав участи в змаганнях. В атмосфері спокійної, дружньої співпраці всяк молодець — стрілець. Ґеньо Голюка, змагун, не забив ще ні одного воротаря й не зламав ні одних воріт, робив майстрові Патерсонові на одних змаганнях 5 ґолів! Бо ґолі стріляють більш голова, очі й нерви, ніж ноги. Ноги тільки виконують те, що й як їм вирахувані інстанції подиктують.

Чия заслуга й рецепта? — Лишається тільки спитати: чия заслуга в тому, що клюб нарешті знайшов правильну рецепту?.. Гадаємо, що це спільна заслуга і Проводу й змагунів і „таємного радника" Банаха і вірних симпатиків. Так, чи так — рецепта спасенна. Раціональний інтенсивний тренінґ потрібний, щоб піднести рівень гри дружини. Але правильна духово - моральна постава — необхідна передумова зростання й успіхів. І тут УСК-ові належаться щирі ґратуляції, а його рецепта повинна знайтися в аптечці кожного нашого футбольного клюбу й кожної молодечої організації.

оНо

КЛІВЛЕНДОВІ ЩЕ НЕ ВЕЗЕ

СК СУМА — Клівленд покищо не може похвалитися цього року великими успіхами. В трьох останніх змаганнях, проти Клівленд Бизнесмин (минулорічний Кл. Сакер Клюб) за чашу 0:1, проти Бартунека 0:4 і Ганґерієнс 1:4 за чемпіонат сумівці вийшли тільки „другими переможцями" (дипломатичне: програли). Причина: все це дуже сильні суперники (Бартунек ч. 1, Ганґерієнс ч. 2 в табелі, дружина СУМА ще не скомплетована. Все ж треба сподіватися, що, після деякого підкріплення, клівлендці повинні зробити добру фіґуру на турнірі „Черника" в Дітройті.

ЧЕМПІОНАТ „ПІВНОЧІ"

До речі: великий футбольний турнір „Черника", в Дітройті, 30 і 31 травня, з участю „Левів" — Шікаґо, СУМА — Клівленд, Рачестеру й „Черника" — Дітройт буде, власне кажучи, неофіційним чемпіонатом північної смуги ЗДА. Якщо Ню Йорк, Филаделфія, Нюарк і Балтимор спроможуться на подібний турнір у себе, не важко було б переможців обидвох груп звести у змаганнях (один, чи двох) за неофіційне звання українського чемпіона Америки. Що ви на те, „південники"?

оНо

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Пасейк, Н. Дж.

„Ми йдемо в бій"

Тим разом, на щастя, тільки на сцені, коли в неділю, дня 3 травня дві місцеві організації — Український Товариський Клюб ім. Тараса Шевченка й ОДВУ спільними силами поставили драму цієї назви в залі української парафіяльної школи ім. св. о. Миколая. Виставку розпочав вступним словом д-р Никифор Гірняк, вияснюючи присутнім історичне тло, на якому розвивалися насвітлені в драмі події. Зміст драми, до речі, дуже повчаючий, вказує глядачам, що наші історичні Тараси Бульби не перевелися разом із козацькою добою, але й дальше, в часі наших збройних, визвольних змагань, національна честь і вірність ідеалам Батьківщини ставилися вище, як особисте щастя, чи молодеча любов.

Виконавці вив'язалися назагал добре зі своїх роль. З кращих — слід підкреслити ролю отамана Якоменка, його ад'ютанта і старшого батька — селянина Василенка. Всі ролі відіграно свобідно і природньо.

Слабшим образом була сцена з першої дії, коли Якименко, як солдат московської армії, рятує свого раненого товариша Василенка. Цей останній вийшов тут слабо.

Одною із слабих сторінок виставки — це мова акторів. Найбільше працював над правильністю вимови сам отаман Якименко, який між іншим говорив найкраще, коли йде про чистоту мови, хоч і він ужив кілька невідповідних наголосів. Найбільше з усіх акторів грішив своєю мовою ад'ютант отамана, мова якого аж кишіла галицькою вимовою і наголошенням. Тому було б побажаним, щоб наші аматори в майбутньому зверталя на це пильну увагу і старалися уживати на сцені чисту українську літературну мову, хіба що сам автор драми свідомо уживає в акції якоїсь говірки, чи чужих слів.

Залишивши, однак ці недоліки, вистава пройшла гарно й публіка не вийшла із залі розчарованою. Розчарованими однак були саме аматори і господарі імпрези, коли бачили, як заля до кінця вистави майже на половину світила пусткою.

З життя громади

Після врочистих святкувань роковин Тараса Шевченка в дні 22 березня ц .р., українська громада міста Пасейку й околиці дала знову у відносно скорому часі доказ своєї живучости на культурному полі. Цим разом місцеві осередки ООЧСУ-у, Пласту, Пласт-прияту, ОДВУ, СУМА, Музичної Школи та відділ „Провидіння" дали українській публіці вечір пісні, танку й музики під назвою: „День Скитальця". — Вже із самої назви імпрези можна догадатися, що ціль її, як і ціла програмка, нерозривно зв'язані з поняттям скитальця. І дійсно, виконавцями поодиноких точок програми були самі недавноприбулі наші молоді люди, які ще не вспіли зжитися з американським ґрунтом і використовують кожну хвилину і нагоду, щоб бодай на сцені дати місце рідному танкові і пісні.

Поштовхом до влаштування цього вечора була проголошена в часі Великодня писанка на залишенців в Европі. Отже цілий дохід з цієї імпрези був призначений для тих, які часто не із своєї вини не могли виїхати з Німеччини, а були змушені залишитися в непривітній і ворожій нам країні.

Благародна ціль імпрези, як рівнож різноманітність програми, стягнули багато учасників так з-поміж давно, як і новоприбулих. Концертову частину імпрези розпочав промовою парох місцевої греко-католицької церкви о. Володимир Білинський. В своїй гарно продуманій промові вказав промовець на пов'язаність між давно і новою іміґрацією. Не має різниці, говорив промовець, між давною і новою іміґраціями, бо однакова незавидна доля і ворожий гніт змушували одних і других покидати рідні сторони.

Другим промовцем був о. Стах, який в живих красках змалював життя скитальців по таборах і відсвіжив в пам'яті багатьох учасників недавні ще, а дуже часто прикрі й гіркі переживання.

Цікавий і незвичайно влучний перегляд проблеми скитальців від зарання нашої історії дав д-р Никифор Гірняк. Обговорюючи справу скитальців, пригадав промовець, що проблема скитальців наших часів не є ніяким винаходом нашої доби, бо українська історія є дуже багата в цього роду явища. Як приклад навів промовець ще часи княжих ізгоїв, а проходячи повз литовську добу зупинився довше на Задунайській Січі й переселення козаків на Кубань.

По-мистецьки виконані дві деклямації доказали, що деклцматори в особах пані Крижанівської і п. Василя Мочули вміють не тільки самі переживати деклямацію, але й передати свої переживання широкій публіці. Жіночому вокальному терцетові не можна нічого закинути. Добре дібрані голоси і з чуттям віддана пісня роблять своє враження. Музичні точки програми були виконані дітьми місцевої музичної школи, яка є під керівництвом знаної широкому українському загалові пані Мечник-Чипак. Свобідна гра виконавців відразу зраджувала, що п. Чипак мусіла вложити багато праці, щоб її вихованці могли спокійно почуватися в ролях „артистів".

Завершенням мистецької сторінки програми був виступ дітей проф. Петріни, які кількома своїми танками доказали, що й малі діти, коли є під вправною і мистецькою рукою, стають на сцені самі мистцями. Всі точки виконані малими танцюристами викликували за кожним разом бурю оплесків.

Доброю, як рівночасно веселою несподіванкою були виступи конферансієра п. Володимира Медвідя, який кількома своїми влучними жартами добре розбавив публіку. Найслабшою точкою програми був виступ місцевого мішаного хору при УКК.

Лев Дуда

ВСЯЧИНА

НОВИЙ СПОСІБ ПЕРЕДБАЧУВАННЯ ПОГОДИ

Люди, що передбачують погоду, твердять, що через кілька років „віщувати" погоду буде електронічна машина, яка не буде цікавитися тим, яка погода була попередніх днів, це значить, що їй зовсім не потрібна буде „історія" погоди, ані карта, що показує тиснення повітря в різних околицях країни. Цей електронічний „п і д раховувач" погоди передбачуватиме погоду при помочі чисел. Він матиме математичні формулки з законами про рух атмосфери, і на їх основі зможе сказати, яка погода буде в найближчих 24-ох годинах. Ця машина виготовляти буде дві карти. На одній з них буде погода поточного дня, а на другій погода на найближчий день. Цю машину вже випробовують в Американській фльоті та в Державному Уряді для передбачування погоди.

АНГЛІЙСЬКИЙ „ОРДЕН ПІДВ'ЯЗКИ"

Недавно англійська королева Єлисавета II відзначила прем'єра Винстона Черчила найвищою почестю — орденом Підв'язки. Цей орден постав ще в чотирнадцятому віці й то в досить цікавий спосіб. Англійський король Едвард III танцював з не дуже зграбною графинею Селісбері, й під час танцю їй впала на долівку підв'язка. Дама засоромилася, але ґалянтний король підніс підв'язку і заложив її на свою ногу, немов би вона була його. Після того король висказав французьку проповідку „Honi soit, qui mal y pense", це значить: „Горе тому, хто б щось зле думав". Цей вчинок подобався англійській тодішній верхівці, і так виник клюб тих рицарів, яких король відзначував за хоробру поведінку на полі бою. Теперішні власники цього ордена не мусять бути членами палати лордів, і тому Черчил погодився його дістати, щоб могти і далі бути членом палати послів та прем'єром.

ДОСЛІДЖУЮТЬ ОТРУТУ В НІЯҐАРІ

У водах водопаду Ніяґари знайшли багато неживих качок та чайок. Їх досліджують, щоб визначити, чи ті птахи згинули від тієї самої отрути, від якої згинуло багато тисяч риб недавно біля Боффало.

КНИЖКА, ЩО НЕ МАТИМЕ КРИТИКИ

Недавно проф. Альберт Айнштайн видав брошуку під заголовком „Узагальнення теорії ґравітації". Часописи пишуть, що на цю книжку, мабуть, ніхто не писатиме рецензії, бо мало хто її розуміє. Книжечка Айнштайна ще сильніше вдарить по головах налогових рецензентів, ніж вдарило було яблуко в голову Ісака Нютона, приводячи його на думку про закон тяжіння. Здається, що на працю Нютона також ніхто не писав критики.

ЩО КАЖУТЬ ТІ, ЩО ПРОЖИЛИ 70 РОКІВ У ПОДРУЖЖІ

Подружжя Вільям Г. Мек Кормік прожило 70 років життя в спільному подружжі. Воно 30 квітня святкувало 70-ти річчя свого одружіння. Журналісти питалися пана і паню МекКормік, що треба робити, щоб жити довго і щасливо в подружжі. Ось їхня відповідь: працюйте, будьте стримані, вірте в Бога та користайте з пообідної дрімоти. Як бачимо, — то дуже легкі умови, тільки з тою „дрімотою" після обіду не завжди легко буває, хоч вона часто домагається своїх прав.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

Шукають Своїх Рідних

УВАГА: Зголошуючись на розшуки до ЗУАДКомітету, прохається на початку листа доконче подати, під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

Зголошуючись на розшуки, не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до З. У. А. Д. Комітету, адресу якого подано при кінці.

* * *

ГРУПА ЛИСТИ ДО:
(Закінчення).

20300 Володимир Волощук, Константина Міхалко з села Голучків, пов. Сянік, виїхав до ЗДА правдоподібно в 1921 р. та жив в Шікаґо.

20301 Іван Колобінка, Параню з роду Колодій замужна Дестирович.

20302 Стефан Хомин, син Василя і Насті тіточного брата Миколу Баран зі села Вибранівка, пов. Бібрка.

20303 Онуфрій Маслюк свого вуйка Миколу Дацко із села Монастир, пов. Ліско, виїхав до ЗДА в 1912 р.

20304 Ольга Бобецка, вуйків та тіток, що виїхали до ЗДА перед І. світовою війною а то: Михайла, Володимира, Ольгу і Олімпію (зам. Мавро-Чалий), Клюба та Анастазію і Володимира Сіврук.

20305 Петро Бойко з Дрогобича Івана Городиського, Миколу Худу з Великих Нижних.

20306 Катерина Фок з Кречкова, Івана Шаву з Тисова та односільчан з Кречкова, пов. Перемишль.

20307 Комітет для вшанування сл. пам. полк. Чорного п. інж. Хухра.

20308 Борис Райчук земляків-сусідів, які виїхали до ЗДА ще в 1912 р. а то: Яків Іванович Федорець і Гаврило Матвійчук з села Новоставці, Бугринської волости, Волинської губернії.

20309 Марія Музичка тітку Параскевію Бабій, замуж. Мужичка зі села Рекшин, пов. Бережани, яка виїхала до Ню Йорку в 1906 р. та її дочку Марію.

20310 Катерина Павлович Кавецька Анну Каньківську, перебувала у Филаделфії.

20311 Віра Марків, уродж. у Вольштині, до 1943 р. жила з родиною в Тернополі і тоді стратила своїх рідних, може хто з них живе в ЗДА.

20312 Яків і Варвара Грози, сина Федосія, який правдоподібно живе в ЗДА.

Голоситись до:
United Ukrainian American Relief Committee Inc.
P.O. Box 1661, Phila. 5, Pa. USA

ТАРЗАН, ч. 3071. Зуб і кинджал

Коли він наближався до підніжжя скелі, слабий плескіт води прикував Тарзанову увагу до густого листя. Хвилину пізніше воно розділилося, дозволяючи на атаку Джімлі.

Тарзан негайно занурився в воду. Широко відкриті щелепи намагалися силою сталевого капкана вхопити... саме повітря.

Випливши з свого занурення, мавполюдина витягнула свій ніж і напала на нехоронену горлянку.